

Leto XXIV.

Številka 6.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^R. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1908.

VSEBINA.

1. S.: „Notranji“ uradni jezik naših sodišč	161
2. <i>Dr. Fr. Mohorič</i> : O pravičnosti predloga za izjavo izvršenčevega dolžnika po zmislu §-a 103 izvrš. reda	167
3. <i>Štefan Lapajne</i> : Iz političnih normalij. (Dalje.)	
III. Lovski zadeve	172
IV. Občinske zadeve	173
V. Policija	174
VI. Službene zadeve	176
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
a) Roditelja, ki sta dala sina na visoke šole, nista dolžna ga tamkaj iz svojega vzdrževati dalje, nego li je normalno potrebno za dovršitev študij	177
b) Procesualni pomen trditve nez. matere na smrtni postelji, da je toženec nez. oče njenega otroka. »Praesumptio facti«	179
c) Tuženik treba da tužitelju plati parnične troškove i ako je nugjao tužitelju isplatu duga, ali odbijajući jednu svoju ne likvidnu tražbinu prema tužitelju, prem je sud priznao opravljanim taj tuženikov protuzahjev	181
Kazensko pravo.	
Pojem zasramovanja (§ 303. kaz. zak.), svestnega zasmehovanja zahteva, da je bil sramoteči o tem na čistem, da ima njegovo ravnanje dotično šego ali dotične naprave zasmehovati in da je v to sposobno	183
5. Zveza slovenskih odvetnikov	184
6. Književna poročila	187
7. Razne vesti	189
8. Listnica odbora	192

Slovenski Pravniki.

Leto XXIV.

V Ljubljani, 15. junija 1908.

Štev. 6.

„Notranji“ uradni jezik naših sodišč.

Kjer jim je v Avstriji do tega, da nemški jezik vladaj v uradu, so počeli razlikovati med »notranjim« in »zunanjim« uradnim jezikom. To razlikovanje ni upravičeno, kajti čl. XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 142 priznava brez utesnitve: ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju. Noben zakon ne predpisuje kakega posebnega jezika, recimo nemški, za uradni jezik; ako se pa nemški rabi bolj kakor drugi, je to le dejstvo, ki je uvedeno brez zakonite podlage. Na zahtevo drugojezičnih, čedalje bolj zavedajočih se narodov, je bila vlada prisiljena izreči načelo, da je izdajati strankam odloke tudi v njih jeziku, in tedaj je ustanovila razliko med notranjim in zunanjim uradnim jezikom.

Notranji jezik naj bi bil tist, ki se tiče uradov ob sebi, zunanji pa tist, ki naj ga rabi urad v občevanju s strankami. Pri tem pa so skušali krog uradnega notranjega jezika kar se da razširiti, krog zunanjega jezika pa kolikor moči stisniti, kar razvidimo kasneje v tem sestavku. Tudi ko bi bilo ločenje med notranjim in zunanjim uradnim jezikom utemeljeno, kar pa nikakor ni, se torej k notranjemu pritegajo opravila, ki se ne tičejo le uradov ob sebi, temuč v resnici strank.

Danes hočemo govoriti le o uradnem jeziku sodišč ter pretresati, kdaj je notranji, kdaj pa zunanji.

Že po besedni razlagi more »notranje uradovanje« obsegati samo tiste predmete poslovanja, ki se tičejo notranjega občevanja sodišč, torej: vse uradne stvari administrativnega značaja, ekonomat, personalije in sploh prezidialije sodišč, ob kratkem vse, kar ne more veljati za stvar strank, bodisi to v civilnem ali kazenskem, v spornem ali nespornem postopanju, — vse, na kar stranke ob sebi ne morejo vplivati, kar jim nič marí ni. Kadar ima stranka pravico, da vpogleda v spise, je popolnoma napačno

proglašati to njih se tikajoče uradno poslovanje za notranje uradno poslovanje, tudi ko bi se res ne razpravljalo z udeleženci, temuč vsled zaprosbe za pravno pomoč, itd. le med oblastvi.

Da je pravilen ta nazor, se kaže posebno v kazenskem postopanju. Po §-u 45 k. pr. r. smeta obdolženec in njegov zagovornik pregledati vse spise, razen zapisnikov o posvetovanju sodnega dvora in sklepov svetovalstvene zbornice. Isto pravico imajo: po §-u 46 k. pr. r. zasebni obtožitelj, po §-u 47 k. pr. r. zasebni udeleženec in po §-u 82 k. pr. r. stranke sploh po preudarku sodišča. Spisov, do katerih imajo dostop in celo vpogled in pravico prepisa vsi udeleženci, torej ni šteti za predmet »notranjega« poslovanja.

Vsled početkom navedene točke državnega osnovnega zakona so vsi državljani tudi v uradu ravnopravni; to pravico pa je pri nas nuditi Slovincu in Nemcu enako in neutešjeno tako, da jo more res rabiti z uspehom. Primerjajmo pa — kake udobnosti imata prvi in drugi n. pr. v kazenski pravdi.

V nemški kazenski stvari je prej omenjenim udeležencem, posebno nemškemu obtožencu spis razumljiv od prvega do zadnjega lista brez izjeme, kajti nemški so: orožniško naznanilo, vsi predlogi državnega pravdnika, vse dopisovanje med oblastvi, zaprosenimi za sodno pomoč. Nemški obdolženec se vsak čas lahko prepriča o stanju in teku preiskave, vse si lahko pojasni, v stanu je slediti vsakemu delu postopanja in tako izdatno ščititi svojo korist. — Kako pa je s Slovincem ob taki priliki? Prva spodtika mu je brez izjeme nemška orožniška ovadba, druga je predlog državnega pravdnika, ki je, včasih jako obširen, seve tudi le nemški, kakršni so tudi vsi nadaljni njegovi predlogi; nemški so vsi uradni dopisi, tikajoči se pravne pomoči, da, celo izpiski, tikajoči se njegovih predkazni, katerih ne more ovreči, dasi so večkrat pomotni, posebno kadar je še drug človek istega imena in priimka, kar ni redko.

Ni pa težko uvideti, kako važno je posebno za obdolženca, da vse te spise pozna natanko, kajti gre se za njegovo kožo, za svobodo, čast in imetje, torej za pravno imovino najvažnejše vrste. Vsled tujega jezika pa mu ni moči poizvedeti, kaj je v orožniški ovadbi resničnega, koliko pa je, morda radi napačnih poizvedeb, pomotnih navedeb in napačnih jezikovnih izrazov, ne-

resničnega; ni mu znano, katere točke so v državnopravdnih predlogih, ali se je poizvedevalo po njih obsegu ali preko njih; ravnotako ne ve, ali zaprosila ustrezajo predlogom, ali so zaprošena opravila popolna ali ne; ne izve, zakaj se ni provedlo dokazov, ki jih je bil predlagal sam, posebno zakaj se ni zaslilo te in te priče, kajti vsa ta pojasnila so sestavljena v nemščini, ki je ne umeje!

Lahko bi se ugovarjalo, da morejo posredovati zagovorniki, ki imajo v oblasti oba deželna jezika. Toda tu ima veljati načelo državljanske enakosti pred uradom in zakonom, ni torej odtegovati nikomur, kar se daje drugemu. Razen tega pa se ne more niti nikogar siliti, naj si vzame zagovornika, ki ga mora tudi plačati, niti ni moči zahtevati, da bi morali slovenski zagovorniki zastopati siromašnega obdolženca uradoma in zastonj samo zato, ker so kazenski spisi nezakonito napravljeni v nemškem jeziku.

Opisano bistveno neenako ravnanje z nemškim in slovenskim obdolžencem je torej očito proti zakonu. Ako bi slovenski sodniki, vestno izpolnjujoči svoje dolžnosti in zavedajoči se svoje, s službeno prisego naložene dolžnosti, to nezakonito stanje izboljšali tako, da bi vse spise — ki se ne tičejo notranje službe temuč, kakor zgoraj razloženo, pravic in koristi strank — tudi spisovali v jeziku strank, tedaj niso zakona kršili, nego izpolnjevali so ga, utrdili so zakonitost proti nezakonitosti, v kar pa jim ni treba dovoljenja niti vlade, niti Nemcev. Tako jezikovno postopanje bi ne bilo uvedeno le dejanski — »via facti« — kajti tako se je vršilo le doslej, temuč bilo bi »via legis et rationis«, ne »contra legem«. To velja seve že »de lega lata«, ne pa »de lege ferenda«. V tem oziru torej ni govoriti o »uvedbi slovenskega notranjega uradnega jezika,« ker se to tiče le zunanjega uradnega jezika; o notranjem uradnem jeziku more biti tu govor le ali iz nevednosti ali pa iz prevare in zlobnosti. V teh vprašanih veljaj načelo: za slovenske stvari slovenski jezik, za nemške pa nemški!

S tem seveda ni rečeno, da se naj poslovanje, ki smo je označili za notranje, vrši v nemškem jeziku ter da je v to kaka zakonita podlaga; toda o tem naj se razpravlja o drugi priliki. V tem članku naj se le dokaže, kako ima Slovenec trdno, zakonito pravico zahtevati, da se v sodnih stvareh strank vsi

njega tikajoči se spisi pišejo v njegovem jeziku, tako, kakor ima Nемеc enako pravico v svoji stvari. Vsled tega je resnično kršenje zakona, da posebno c. kr. državno pravdnštvo stavi svoje pismene predloge zgolj v nemškem jeziku, ter res nerazumljivo je, da more ta samovoljnost trajati še sedaj, ne da bi slovenski odvetniki slovesno ugovarjali proti njej! Prepričani smo, da bi se moralo ugoditi popolnoma zakonitemu zahtevku, da je sestavljati državno-pravdniške predloge v jeziku stranke, ako bi slovenski odvetniki tak predlog ponavljali odločno in dosledno! Sedaj se pač pravdnštva, vsaj po Kranjskem, drže razpisa pravosodnega ministrstva z dne 25. junija 1883 št. 9250, po katerem to ministrstvo »pričakuje, da bodo uradniki državnega pravdnštva lahko v slov. jeziku sestavljali obtožnice zoper slovensko govoreče obtožence, stavili predloge in imeli govore proti obtožencem, ki se zagovarjajo v slov. jeziku, pri glavnih razpravah pred sodečim sodiščem, in pa pred poroto, izvzemši one primere, v katerih bi to vsled razmer škodilo kazenskemu poslovanju.« — Državna pravdnštva se tudi slepo drže v tem razpisu primeroma naštetih poslovanj tako, da pri čisto slovenskih obtožencih celo izvode ničnostnih pritožb ali njih protizvode podajajo le v nemškem jeziku;¹⁾ čudimo se, da se ni še našel slovenski obtoženec, oziroma njegov slovenski zagovornik, ki bi bil odklonil sprejem nemške ničnostne pritožbe državnega pravdnštva. Vsaj sedaj, 25 let po citiranem razpisu pač nismo več v takih jezikovnih »razmerah«, da bi škodilo kazenskemu poslovanju!

Vse to, kar smo izvajali o kazenskem postopanju, velja seve tudi za civilno, sporno in nesporno. Po zakonu bi se moralo tudi pri višjih deželnih sodiščih v slovenskih stvareh poslovati slovensko,²⁾ izdajati bi bilo izvirno slovensko odločbo, ravnotako kakor je celo najvišje sodišče po §-u 27 ces. patenta z dne 8. avgusta 1850 obvezano v takem primeru izdati svojo odločbo v slovenskem in nemškem jeziku.

Pokažimo še, kakšno kvar v poslovanju povzroča opisano nenaravno postopanje v formalnem oziru, kako ga občutno zavlaučuje in otežuje brez pomena in koristi za stvar!

¹⁾ Državno pravdnštvo v Gorici dela zadnji čas častno izjemo! Uredništvo.

²⁾ Godi se v Trstu, a v Gradcu bognedaj, ker to ni v Avstriji!

V kazenskih stvareh je najprej orožniška ovadba, ki jo je seve vsakakor napraviti v nemškem jeziku, ker se c. kr. žendarmerija šteje za del vojaštva, pri katerem je slovensko uradovanje prepovedano. Ob tem se kajpada popolnoma prezira, da orožnik tu ne posluje v vojaškem delokrogu, nego v varnostnem, ter da je v tem svojstvu, ravno tako kakor policija, pri poizvedovanju dejanja in izsledovanju storilca le del justičnega aparata, ki naj brez ozira na jezik in narodnost pomore sodniku na najprimernejši način, da se doseže važni namen hitrega preiskavanja in razpravljanja.

Orožniška ovadba, ki obsega večkrat mnogo strani, je seve nemška, kazenska stvar in stranka sta pa slovenski, tako, da jo je treba stranki, včasih pa tudi pričam in izvedencem bodisi v poizvedbah, bodisi pri glavni razpravi prevajati na slovensko. To isto velja pri zaprosilih do županstev zaradi kakih pojasnil o orožniški ovadbi. Taka tolmačenja pa so posebno pri ustnih razpravah mnogokrat težavna in jemljo mnogo časa, tembolj, ker večina orožnikov, ki so se nemščine le nekoliko priučili pri vojaki, ne more napravljati ovadbe v gladkem in razumljivem jeziku, ampak podaja jih vsled tega pogostem netočne in nejasne.

Bilo bi torej le namenu v korist, da bi se vrgla ta orožniška nemščina med staro šaro ter da bi se tudi pri nas orožnikom dovolilo, kakor se to godi že v Galiciji in menda deloma v Dalmaciji, da bi ovadbe podajali v razpravljalnem jeziku, kar bi prvič njim samim olajšalo in izboljšalo delo, ker bi bilo v njih materinem jeziku, drugič pa bi bilo v veliko korist hitremu razvitju sodnega postopanja.

Znano je, da so ravno preprosti Slovenci jako sposobni za orožniško varstveno službo; mnogo jih je tudi v drugojezičnih kronovinah n. pr. v Dalmaciji, mnogo jih je v Bosni; povsod jih hvalijo, a ravno v domovini grajajo njih lastni oficirji pomanjkljiva — seveda nemška — poročila o poizvedbah in njih uspehih. Po rečenem je to umljivo samo ob sebi, a manj umljivo je, da nimajo ti orožniki v svoji domovini prav nobenega rojaka za svojega višjega, da celo nobeden orožniški oficir na Kranjskem ni v stanu, da bi se pogovoril s slovensko stranko. To pa je v orožniški varnostni in splošni službi neobhodno potrebno ravno tako, kakor bi našim zastopnikom ne bilo težavno, da se te

razmere z gotovimi premestitvami dotičnih oficirjev spremene k boljšemu.¹⁾ —

Še bolj seve je karati tratenje časa, zamotanost in zavlačevanje vsega postopanja, ki se povzroča s tem, da državni pravdnik sestavlja predloge le v nemškem jeziku.

Oglejmo si posledice tega početja.

Sodnik mora vse pismene poizvedbe do županstev, župnih uradov itd., ki jih je napraviti po nemškem predlogu državnega pravdnikstva, sestaviti v slovenskem jeziku; zato mora često obsežno predlagane poizvedbe upotiti s prevajanjem istega nemškega predloga, tako da porabi večkrat jako mnogo časa v svrhu, katero bi ob slovenskem predlogu z lahkoto in hitro dosegel s tem, da bi dotične dele predloge dal med oklepe, velevajoč pisarni, naj jih kar prepíše (»describatur«). To zamudno postopanje seveda se lahko ponavlja pri enem istem postopanju večkrat, na vsak državnopravdniški predlog.

Čemu in komu v prilog pa naj se državnopravdniške predloge sestavlja v nemščini? Morda za višje deželno sodišče, ali za najvišje sodišče, ali za generalno prokuraturo? Nikakor! Saj se nahaja pri prvonavedenem in drugonavedenem sodišču tisti »slovenski«, oziroma »južnoslovanski« senat, katerih člani, posebno pa poročevalci, morajo popolnoma obvladati slovenski jezik, dasi so skoro brez izjeme neslovenski od pete do temena ter so prišli do tega označenja kakor »lucus a non lucendo«. Pa tudi pri višjih državnih pravdnikstvih, v katerih okolišu so Slovenci, in pri generalni prokuraturi morajo biti slovenščine popolnoma zmožne moči, kajti pri vseh teh oblastvih se uraduje in odločuje na podlagi slovenskih zapisnikov, obtožeb, sodeb in slovenskih, po strankah vloženih spisov. Nemški predlogi, ki jih sestavlja v slovenskih kazenskih stvareh državno pravdnikstvo, so torej popolnoma nepotrebni in le v to, da postopanje otežavajo in zavlačujejo; oni so »prava zbriga« sodišču in strankam.

Vodilo novega pravičnega reda je: uprostitev sodnih opravil, ogibajte se nepotrebni pisarij! Poprej obsežne zapisnike nadomeščajo kratki uradni zapiski — ki so seve pri slovenskih strankah tudi nezakonito nemški, — ali pa kratki vpisi

¹⁾ Tu bi bil poklican tudi deželni zbor kranjski izpregovoriti jasno besedo!
Uredništvo.

v registre; pa tudi red kazenske pravde dopušča iz istih razlogov izjemo od načela §-a 56, da se mora kazensko postopanje zoper vse sočasno okrivljene osebe in za vsa kaznjiva dejanja vršiti pri istem sodišču obenem, ker v §-u 57 določa, »da se zastran posameznih kaznivih dejanj ali za posamezne obdolžence kazensko postopanje posebej vrši in dožene, ako kaže, da bi se s tem ubranile zakasnitve ali ovire postopka ali skrajšal obdolženčev zapor.« Ni li to izvedeno vodilo pravi zasmeh zgoraj očitane, nepotrebne in nagajivega zavlačevanja v postopku, — res pravo postopanje, — da, zasmeh očitne časne kraje? Komu v korist pa se godi tako nemško uradovanje? Samo, da more centralizujoča in nemškujoča visoka birokracija uveljavljati dvomljivo zaslugo, da je nemški jezik v vseh slovanskih pokrajinah ne samo uradni, nego tudi državni jezik, dasi se to godi na škodo pravosodju ter premišljenemu uradovanju!

Kakor rečeno pa se tako postopanje ne uriva samo v uradovanje kazenskih, temuč vseh sodišč, še bolj pa v uradovanje drugih državnih oblastev naše domovine. Nikjer ni zakonito, povsod je le »via facti, contra legem et rationem«. Skrajni čas je, da se te našemu rodu storjene krivice posamič odkrijejo druga za drugo, kakor smo tu storili le v nekem oziru glede sodišč, da tudi odločno zahtevamo njih odpravo in da se ne damo presenetiti po jezikovnem zakonu — kakršnemkoli! S.

O pravočasnosti predloga za izjavo izvršenčevega dolžnika po zmislu §-a 103 izvrš. reda.

Novi izvršilni red je ustanovil dolžnost izvršenčevega (zavezančevega) dolžnika, da mora podati izjavo, ali obstoja izvršenčeva terjatev, in koliko. Po starem občnem sodnem redu se je izvršenčevo terjatev lahko zarubilo in prodalo, in mnogokrat se je dogodilo, da je kdo kako terjatev dobil prisojeno za 1 gl., ali pa si je izvršitelj (zahtevajoči upnik) moral dati terjatev prisoditi. Odločitev za prodajo ali prisoditev je bila težka, ker ni bilo

sredstva, s katerim bi se izvršitelj poučil, ali terjatev sploh obstoja, ali se izplača gnati jo na dražbo, ali pa naj si jo dá prisoditi. Da se torej dá izvršitelju zadostna informacija glede izvršenčeve terjatve, katera naj mu pokaže, ali še terjatev obstoja, ali je sploh umestno pri tej izvršbi še tvegati stroške, in na kak način se dá terjatev najlažje izterjati — je novi izvršilni zakon ustanovil dolžnost, da se mora izvršenčev dolžnik izjaviti o obstoju terjatve, o protiterjativah, o pravicah strancev do terjatve, o iztožnosti ali zarubnosti terjatve.

Vprašanje je, do kdaj more izvršitelj predlagati izjavo po §-u 301 izvrš. r.? Izvršilni red določa, da se taka izjava naloži izvršenčevemu dolžniku samo na posebni izvršiteljev predlog. In dalje določa v §-u 303: Kadar se je dal dolžnikovemu dolžniku nalog po zmislu §-a 301, je čakati z odločbo o preodkaznem predlogu, dokler ne izteče rok za izjavo.

Če ima torej izjava po §-u 301 izvrš. r. ta pomen, da dá zahtevajočemu upniku informacijo, ali naj se odloči za preodkaz v poteg (namesto stare prodaje, ki je še sicer tudi sedaj po preodkazu v poteg z gotovimi omejitvami možna, §§ 317 do 319 izvrš. r.), tedaj je pač jasno, da se preodkaznega sklepa ne more prej izdati, dokler naložena izjava ni imela *a)* pozitivnega vspeha, ko se izvršenčev dolžnik zares izjavi, *b)* ali pa negativnega vspeha, ko se dolžnik v naloženem roku na svojo odgovornost ni izjavil. Izvršenčev dolžnik jamči za vsako vsled opuščene izjave nastalo škodo (§ 301), sicer ga pa k izjavi ni mogoče prisiliti.

Na drugi strani pa sme izvršitelj po §-u 303, odst. 2, že v prvem zaprosilu predlagati ob enem z rubežem tudi preodkaz v poteg ali namesto plačila, ali pa mu je prosto le-ta predlog staviti posebej in sicer samo pri izvršilnem sodišču.

Po §-u 303, odst. 3, je možno že obenem z rubežem izdati tudi preodkazni sklep, če je dovolilno sodišče tudi obenem izvršilno sodišče (sicer je preodkazni sklep pridržan samo izvršilnemu sodišču), — ker je ravno s preodkazom počakati samo tedaj, kadar se je izdal izvršenčevemu dolžniku nalog po §-u 301 izvršilnega reda. V tem slučaju torej, če se preodkaz dovoli obenem z rubežem, se je izvršitelj brez informacije izvršenčevega dolžnika odločil in torej vsaj na videz njegove izjave ne potrebuje, oziroma ne mara.

V praksi se sedaj sklepa tako : Ker določa zakon, da je pri predlagani izjavi čakati s preodkaznim sklepom, dokler ne izteče rok za izjavo, zakon s tem torej zahteva, da mora preodkazni sklep slediti ne samo po preteklem izjavnem roku, ampak seveda tudi za predlogom, merečim na izjavo, in če je torej preodkazni sklep že izdan, ni moči pozneje več predlagati izjave po §-u 301 izvrš. reda.¹⁾ Potemtakem bi bil predlog na izjavo takoj izključen, če se izjave ni predlagalo takoj z rubežem, in če se je marveč obenem z rubežem predlagalo preodkaz ter potem dovolitev rubeža in preodkaza izreklo sočasno v enem sklepu. Sploh bi toraj predlog za izjavo bil samo dopusten tako dolgo, dokler se ne izda preodkazni sklep, a pozneje ne več.

Za končno rešitev našega vprašanja je treba preiskati še nekatere zakonove določbe.

Če se je izvršenčeva terjatev izvršitelju preodkazala na mesto plačila, tedaj je po §-u 316 izvrš. r. ta preodkaz enak odplatnemu odstopu terjatve po §§ 1392, 1396, 1397 o. d. z.; izvršitelj postane lastnik preodkazane terjatve in »pro summa concurrente« ga je smatrati plačanim. V tem oziru je torej nastala pravna »confusio«; izvršba je dognana, in vsak daljnji izvršilni čin, torej tudi predlog za izjavo, oziroma nalog izjave po §-u 301 je nedopusten.

Pri preodkazu v poteg je izvršitelj po §-u 308 izvrš. reda samo upravičen namesto izvršenca terjatev izterjati, nima pa nobene razpolagalne pravice glede preodkazane terjatve.

Po §-u 311 se sme izvršitelj, brez prikrajšanja za svojo izvršljivo terjatev in pridobljene rubežne pravice, odreči svojih pravic iz preodkaza v poteg in sicer tako dolgo, dokler izvršenčev dolžnik izvršitelju ni terjatve izplačal in se ni izvršba dognala.

Po §-u 317 izvrš. r. more izvršilno sodišče po predlogu izvršiteljevem namesto preodkaza v poteg odrediti kak drugi način, spraviti terjatev v denar (s prodajo, dražbo) in je v tem slučaju po zaslišanju vseh vdeležencev preodkazni sklep (v poteg) razveljaviti.

¹⁾ Tako sklep okr. sodišča v Marenbergu 15. avgusta 1905, E. 189/5-4.

Proti izgubi stroškov (§ 311, odst. 3) se more torej izvršitelj preodkazu v poteg, predno je dognana izvršba, vsak čas odreči in postaviti postopanje nazaj v tisti položaj, kakor je bil pri dovolitvi rubeža terjatve samega.

Vprašanje je: ali more izvršitelj sedaj zopet predlagati izjavo po §-u 301 — torej še po prvotnem preodkaznem sklepu?

Izvršitelj je svoj prenagljeno predlagani preodkaz v poteg plačal s stroški preodkaznega postopanja, druge prekluzije mu zakon ne nalaga. Ni torej zakonitega zadržka, da bi izvršitelj v tem slučaju ne mogel predlagati, naj se naloži izjavo po §-u 301 izvršenčevemu dolžniku.

Neumann v tem oziru nič posebnega ne omenja. Njegov »System« ima samo opazko, da je moči izjavo po §-u 301 izvrš. r. predlagati tudi pozneje po rubežu pri izvršilnem sodišču (str. 140); v »komentarju« (str. 837) pa zahteva Neumann predlog za izjavo pred odločbo o preodkazu iz razlogov §-a 303, odst. 3, ker je s preodkazom počakati, da izteče rok za izjavo, in mora torej predlog za izjavo priti pred preodkazom, — prav kakor smo v začetku navajali razloge iz prakse. Komentar v »Ger. Halle« k našemu vprašanju nima nobene besede, in istotako ne navaja tudi Fellner-Obmeyer nobenega slučaja.

Pač pa uči Fürstl (v komentarju na str. 614), da predlog za izjavo po §-u 301 izvrš. r. ni vezan na noben rok (in je to izjavo moči predlagati torej tudi po preodkazu). Žal, da Fürstl za svojo trditev ne navaja ničesar iz zakonovega besedila in je sploh ni podprl z razlogi.

Kaki razlogi bi se mogli najti za Fürstlov nauk? Pač razlog, da je izvršitelju čestokrat tudi po preodkazu ali celo prav zaradi preodkaza potrebno poznati pravne odnošaje glede zarubljene in preodkazane terjatve, osobito glede obstoja terjatve, njene odvisnosti od protidajatev, glede kompenzacije ali drugih ugovorov. Stvarno se samoobsebi umeje in po gornjih naših izvajanjih ni dvoma, da je pri tem misliti samo na preodkaz v poteg, kajti s preodkazom namesto plačila je terjatev prešla v izvršiteljevo lastnino. Seveda predlog po §-u 301 ni možen, kadar je izvršba dognana, kar je ravno pri preodkazu terjatve namesto plačila.

In s tem je dopustnost predloga za izjavo omejena na preodkaz v poteg in druge načine, spraviti terjatev v denar

(s prodajo § 318, dražbo § 319, prisilno upravo § 319, zadnji odstavek). V §-u 319 št. 6 izvrš. r. nahajamo določbo, ki izključuje javno dražbo terjatve, ako se ne more za trdno povedati znesek terjatve, ali ne verjetno izkazati njenega obstoja. Ravno v odstranitvev teh dveh nejasnih dejstev je izjava izvršenčevega dolžnika potrebno in največkrat edino uspešno sredstvo.

Kakor že navedeno, se izvršitelj lahko odpove preodkazu v poteg (§ 311) in je pri dovolitvi drugačnega vnovčenja (§ 317, št. 3) preodkaz v poteg razveljaviti, torej posebno tudi če se dovoli, da je terjatev spraviti po javni dražbi v denar. Pri tem pa ni ovire, da se izvršitelj obenem izjavi, da se odreče preodkazu v poteg samemu, in obenem predlaga, naj se terjatev spravi v denar s prodajo, dražbo ali prisilno upravo ter da sočasno predlaga izjavo po §-u 301, ki naj pojasni obstoj in obseg terjatve.

Že golo dejstvo, da se izvršitelj preodkazu v poteg lahko odreče in torej lahko postavi celo izvršbo v položaj, kakršen je bil pred preodkazom, nam je stvaren in formalen dokaz za dopustnost predloga tudi po preodkazu v poteg, kadar je stvarno koristen in potreben.

Smer zakonova je ta, da s pravico do izjave po §-u 301 hoče končno odločitev izvršiteljevo olajšati. In če je zakon dopustil, da si sme izvršitelj še po preodkazu v poteg premisliti in se temu izvršilnemu sredstvu poljubno odreči, in potem zopet predlagati izjavo po §-u 301, tedaj pač ni uvideti stvarnega razloga, zakaj naj bi bil nedopusten predlog za izjavo tudi po preodkazu v poteg sploh, kajti če se izvršenčev dolžnik stvarno izjavi, da terjatev obstoja in v katerem obsegu i. t. d., se s tem lahko pojasni položaj tako, da preodkaz v poteg sam zadostuje in da nadalnje izvršbe več treba ni; lahko se doženejo predpogoji za javno dražbo terjatve in druga potrebna pojasnila.

Dopustnost izjave po §-u 301 tudi po preodkazu v poteg je v smeri zakona. Drugo vprašanje pa je, če je izvršitelju prisoditi stroške posebnega predloga za izjavo. Te stroške bo po zmislu §-a 74 izvrš. r. odkloniti, kajti če izvršitelj glede terjatve ni bil zadostno poučen, bi bil moral predlog staviti obenem s predlogom za rubež, in posebni stroški so nepotrebni.

Dr Fr. Mohorič.

Iz političnih normalij.

Sestavil Štefan Lapajne, c. kr. okr. glavar v pok.

(Dalje.)

III. Lovske zadeve.

18. Lovski varuhi glede prisega.

Ako je lovski varuh (čuvaj) premeščen, mora tudi takrat vnovič položiti prisego, če tudi leži njegov novi lovski revir v območju istega političnega oblastva. (Min. za poljedelstvo, 25. januarja 1886 št. 2188.)

19. Lov — pa častniki.

Samo aktivno službujoči častniki so oproščeni dolžnosti, da se je razen z lovsko karto tudi izkazati z orožnim listom, a tudi ti samo takrat, ako se v uniformi vdeleže lova. Ako pa v civilni obleki gredo na lov, morajo se izkazati z lovsko karto in z orožnim listom. Orožni list pa jim izda vojaško oblastvo. Častniki v pokoju in vojaški uradniki si morajo preskrbeti orožni list od političnega oblastva. (Min. notranjih stvari, 29. oktobra 1887 št. 4054.)

20. Lov — oddaja v zakup.

Lov v zakup se sme oddati samo po političnih, nikdar pa po katastralnih občinah, ker je pod izrazom občina v §-u 6 lovskega zakona razumeti samo politično občino. (Mnogi ministrski ukazi na namestništva in na deželne vlade.)

Ta določba je zaradi tega važna, ker se je svoječasno skoraj pri vseh okrajnih glavarstvih dajalo lov v zakup po pod-občinah (katastralnih občinah) in se je tudi zakupnina izročila gospodarskemu odseku dotične podobčine, ne pa glavni občini, oziroma, kar bi bilo edino pravilno, se je ni razdelilo med posamezne lastnike zemljišč po razmerju ozemlja. Oddaja lova v zakup po katastralnih občinah je vrgla neprimerno večjo zakupnino, kakor kasneje oddaja po političnih občinah. To je bil tudi vzrok, da so podžupani, oziroma gospodarski odseki često protestirali proti zakupu po glavnih občinah, ker so bili prikrajšani v svojih dohodkih in jim je tudi mnogokrat odšel edini vir, iz katerega

so svoje stroške pokrivali in svoje funkcionarje plačevali. V varstvo in trajno ohranitev divjačine pa je zakup po občinah — kar je sploh edino pravilno — dosti koristnejši.

IV. Občinske zadeve.

21. Kazensko postopanje proti županom v zmislu ces. patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 d. z.

Odkar je stopil v veljavo občinski red, se cesarskega patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 proti županom ne sme vporablјati, kajti v občinskih zakonih so one določbe, po katerih se kaznuje zanemarjenje dolžnosti županstev, bodisi v lastnem, bodisi v izročnem področju. (Min. notranjih stvari, 10. marca 1869 št. 3614.)

Ta določba se nanaša samo na one prestopke, katere župan, oziroma njegov namestnik zakrivi v svojem uradnem postopanju, ne pa na prestopke sploh, n. pr. one v §§ 11 in 12 zgoraj citiranega patenta navedene. Ta normale je zaradi tega važen, ker se je čestokrat in tudi v najnovejšem času ravno nasprotno postopalo.

22. Komisijski stroški povodom obljube župana in občinskih svetovalcev.

Komisijskih stroškov, ki nastanejo povodom polaganja obljub župana in občinskih svetovalcev, nikdar ni smeti zahtevati od občine, ampak jih je izplačati iz uradnega pavšala. (Min. notranjih stvari, 16. nov. 1894 št. 618.)

Ta naredba je osobito za občine jako velikega pomena, ker se običajno postopa ravno narobe.

23. Veljavnost zakonito izvoljenega občinskega odbornika.

Povodom volitve v občinski zastop se je pripetilo, da je politično oblastvo razveljavilo izvolitev zakonito voljenega občinskega odbornika, ker mu je manjkala pasivna volilna pravica (§ 32 obč. vol. reda za Kranjsko). Nekoliko dni kasneje pa je isto politično oblastvo zoper isto osebo vsled vloženega priziva volilno postopanje v celoti uničilo in novo volitev odredilo. Tako postopanje pa je z ozirom na različnost pravnih posledic obeh odločb in ker je dopustno izpodbijati volilno postopanje in pasivno volilno pravico, osobito ker je prvi odlok z ozirom na naslednjega povsem nepotreben, vsekakor neutemeljeno; zatorej

se ukazuje, da je šele takrat preiskovati pasivno volilno pravico izvoljenca, kadar se proti volilnemu postopanju sploh ni vložilo ugovora, ali kadar so se vloženi ugovori konečno in pravnomočno zavrnil. (Min. notranjih stvari, 20. febr. 1902 št. 7140.)

V. Policija.

24. Produkcije; prepoved od strani županstev.

Iz lokalno-policijskega področja občin izvira jim dolžnost, nadzirati vse produkcije, ter ob enem tudi dolžnost dotičnih osnovateljev produkcij, da jih pravočasno županstvu naznanijo, istotako tudi dolžnost krčmarjev, da nikakih produkcij ne dopuščajo, ako se ni preje njih namen naznanil županstvu. Vsled tega pa tudi županstvu ni moči odrekati pravice, da prepove produkcije, katere niso bile pri njem naznanjene. (Različni ministrski ukazi in odredbe namestništev ter deželnih predsedstev).

Pri tem nastane vprašanje, kako je ravnati takrat, ako okrajno glavarstvo kakor višje oblastvo dovoli društvu (na primer čitalnici, bralnemu društvu, gasilnemu društvu i. t. d.) gledališke in druge predstave (produkcije), a županstvo jih prepove, češ, ker niso pri županstvu naznanjene. Iz politične prakse se ve, da so se taki slučaji čestokrat pripetili, ker je dotični župan, bodisi s strankarskega stališča, bodisi iz konkurenčnih ozirov, ali pa iz osebnega sovraštva take predstave kratkomalo prepovedal in tudi z brahijalno silo ustavil. In tako lahko nastane in je že tudi nastal konflikt med avtonomnim in političnim oblastvom.

25. Odprava — policijska.

Ako nastopi sodna kompetenca po zmislu §§ 323 in 324 kazenskega zakona zoper policijsko odgnano osebo, je kazenski sodnik ne samo upravičen, temuč službeno obvezan preiskovati, je li bila policijska odprava (Abschaffung) utemeljena na podlagi posebnih zakonitih določeb. Zategadelj mora v vsakem slučaju politično, oziroma policijsko oblastvo navesti zakonito določbo, na kateri se je izgotovilo dotično odpravno razsodbo. (Min. notranjih stvari, 25. dec. 1867 št. 21.105.)

Ta določba je zaradi tega važna, ker je ž njo zaprta pot onim lakoničnim razsodilom kakor: »im Hinblicke auf die bestehenden Gesetze« ali pa: »als lästiges Individuum«. (Taka

razsodila se namreč na deželi običajno izdajo samo v nemškem jeziku, najbrže le zaradi tega, ker se taka nesreča le redkokedaj kakemu Slovencu na slovenskih tleh pripeti.)

26. Konfiskacija listov po žendarmih.

Ako iščejo žendarmi konfiscirane liste v javnih lokalih ali prodajalnicah, ni treba k temu uradnemu poslovanju pritegniti občinskega zastopnika, ker se ne gre za hišno preiskavo, ampak se tiče le zasege gotovega lista. (Min. za domobranstvo 9. julija 1900 št. 15.036.)

27. Javni red in mir — vzdrževanje.

Vzdrževanje javnega reda in miru spada po določilih §§ 25 in 26 A min. naredbe z dne 19. januarja 1853 v področje političnega oblastva in ne v področje občine, ter sme polit. oblastvo javne organe, torej tudi župana in njemu podrejene osebe primorati k sodelovanju. Občina pa nima pravice, ker je okrajnemu glavarstvu podrejena, vlagati pritožbe glede zakonitosti ali umestnosti naredeb, od okrajnega glavarstva izdanih, kajti okrajno glavarstvo je samo odgovorno za svoje ukrepe. (Odločba upravnega sodišča 12. avgusta 1890 št. 3539.)

28. Gledališke predstave. Prepoved nastopa v vojaških uniformah.

Prepovedano je igralcem pri gledaliških predstavah nastopati v vojaški uniformi in z vojaškimi kolajnami ali redovi, tudi ako se oprava le neznatno razlikuje od pravih uniform. Istotako je prepovedano nastopati v maski še živečih oseb. (Min. notranjih stvari, 15. februarja 1899 št. 496.)

29. Povabilo k uradu (političnemu ali policijskemu) — nepokornost.

Ako stranka navzlic ponavljanim dokazanim povabilom brez opravičenega vzroka ne dojde k uradu, ne sme oblastvo (politično ali policijsko) razsoditi, je li dotična oseba kriva kakega prestopka, pač pa mora v zmislu §-a 9 ces. pat. z dne 20. aprila 1854 št. 96 drž. zakonika, izreči zapretno kazen brez zaslišanja obdolženca ali daljnih poizvedeb. Po zmislu zgoraj navedenega §-a 9 izdani odlok ni torej kazenska razsodba, torej tudi ne pristoja stranki priziv, ki se ga v odloku stranki tudi ne sme pripoznati. (Min. notranjih stvari, 21. julija 1900 št. 25.657 in 29. junija 1901 št. 21.714.)

30. Razžaljiva pisava proti oblastvom.

Z ozirom na določbo cesarskega patenta z dne 20. aprila 1854 št. 96 d. z. vživajo varstvo zaradi razžaljive pisave sicer samo politična in policijska oblastva. Vsekakor pa je z ozirom na širšo interpelacijo §-a 12 *lit e*) navedenega patenta dopustno, da se isto varstvo pripozna tudi finančnim oblastvom, kajti med političnim in finančnim oblastvom je v marsikaterih ozirih organična zveza. (Min. notranjih stvari, 13. nov. 1899 št. 35.340).

VI. Službene zadeve.

31. Zdravniška uradna spričevala.

Vnovič se uradnim zdravnikom naroča v natančno ravnanje, da se pri izdaji ali pri potrdilu uradnih spričeval in zvedeniških mnenj ne smejo opirati samo na podatke preiskovane osebe in njeno subjektivno trditev, temuč je njih dolžnost šele na podlagi objektivnega raziskovanja in ako potrebno po avtentičnih poizvedbah izdati zvedeniško mnenje. (Min. notranjih stvari, 26. julija 1887 št. 11.388.)

Bogve, če se vedno in povsod ravna po tem ukazu? Kolikokrat se izdajo ali potrdijo zdravniška spričevala samo na podlagi napovedeb prosilca; kolikokrat pa še celo na željo mero-dajne višje osebe!

32. Nedopustnost postranskih služb c. kr. okrajnega zdravnika.

Z dvornim dekretom z dne 23. septembra 1835 (zbirka političnih zakonov, zvezek 63, št. 359) je določeno, da ne sme nobeden c. kr. uradnik izvrševati kakega postranskega posla ali postranskega podjetja, katero bi znalo vplivati na neodvisnost ali nepristranost v izvrševanju uradnega posla. Ker ima c. kr. okrajni zdravnik po zmislu §-a 8 zakona z dne 30. aprila 1870 št. 68 drž. zak. nadzorstvo v vseh zdravstvenih zavodih, je torej nedopustno, da prevzame c. kr. okrajni zdravnik v kakem zavodu mesto domačega zdravnika in tako lahko postane odvisen od vodstva zavoda, pri katerem je nameščen. (Min. notranjih stvari, 9. aprila 1889 št. 6238.)

33. Razpis služb.

Kadar so izpraznjene službe v konceptni stroki od namestniškega svetnika navzdol, je vsakokrat razpisati natečaj (konkurs)

z natančnim navajanjem kvalifikacijskih zahtev, ter je ta natečaj pravilno objaviti v »Wiener Zeitung« in v deželnem uradnem listu. Rok za vlaganje prošenj je z ozirom na § 11 uradne instrukcije odmeriti na 14 dni, a kjer so pa posebne razmere, ga je na štiri tedne raztegniti. (Min. notranjih stvari, 14. januarja 1856 št. 13.151, 10. sept. 1856 št. 8638, 11. avg. 1857 št. 6945.)

Ta ukaz, ki je bil pred nekaterimi leti obnovljen, je doslovno naveden, ker je notorno dejstvo, da se je v zadnjih dveh letih namestilo tri c. kr. okrajne glavarje na Kranjskem kar pod roko, ne da bi se bilo razpisalo konkurza bodisi v »W. Zeitung«, bodisi v deželnem uradnem listu, in vsled tega tudi ni bila dana prilika starejšemu uradniku prositi za izpraznjena mesta.

34. Enoletna prostovoljna vojaška služba.

Le-to je vračunati v službena leta v državni službi le takrat, ako je bil dotičnik pred svojim izpustom iz vojaške službe vstopil v državno službo. (Min. notranjih stvari, 17. marca 1892 št. 888.)

(Konec prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Roditelja, ki sta dala sina na visoke šole, nista dolžna ga tamkaj iz svojega vzdrževati dalje, nego li je normalno potrebno za dovršitev študij.

Pravnik A. je tožil svoja roditelja, naj mu izročita njegovo imetje 960 K. Toženca sta ugovarjala, da sta to imetje izdala za študije, ki jih je tožnik brez potrebe podaljšal, in nadalje za poplačilo njegovih izrednih dolgov.

Vse tri instance so tožbo zavrnilo in sicer vrhovno sodišče z odločbo 13. novembra 1907 št. 11.861 iz naslednjih razlogov:

Tožnik in revizijski pritožitelj trdi prav, da po §-ih 141, 143, 149 in 150 o. d. z. ne sme oče, oskrbujoč imetje svojih otrok, ki so pod njegovo očetovsko oblastjo, segati po njih imetju v ta namen, da bi plačal stroške preskrbe in odgoje, ako za

poplačilo preskrbe zadošča njegovo lastno imetje ali pa imetje ostalih sorodnikov, ki so po zakonu zavezani k alimentaciji. Segati po osnovnem imetju otrok bi tudi tedaj, ako bi ne bilo imovitih sorodnikov, zvezanih k alimentaciji, bilo dopustno po analogiji §-a 220 o. d. z. le s privoljenjem nadvarstvenega oblastva.

Tudi je res, da bi v tem slučaju toženca, dasi nista bila zavezana tožniku zagotoviti študij na visokih šolah, ker sta ga pa vendar odločila sama za pravniški stan ali ker da sta njegovo dotično odločbo potrdila, morala sama iz svojega pokriti stroške, ki so s tem nujno zvezani, ne da bi zato smela seči po njegovem osnovnem imetju.

Vendar pa je tudi res, da je tožnik prebil svoj zrelostni izpit že leta 1900. Pravniške študije, za katere se je bil odločil, trajajo 4 leta, odnosno, če se za izpite dovoli še nadaljnje leto, 5 let. Tožnik bi torej do 21. aprila l. 1905, ko je dosegel fizično polnoletnost, že lahko imel svoje študije končane in izpite že opravljene. Toda do danes ni napravil niti prvega državnega izpita.

V teh okolnostih ne more biti naloga roditeljev, da le iz svojega zalagata stroške, ki so potrebni za dolge študije tožnikove in za njegovo preskrbo tudi še v dobi od 21. aprila 1905, naprej, ako se ne izkaže, da tožnika ne zadeva nobena krivda, ako ni, dasiravno je že polnoleten postal, še v stanu, sam si preskrbeti življenje. Takega dokaza pa tožnik niti ni ponudil. Nasprotno, moral je sam priznati, da sta toženca od te dobe, ko je bil polnoleten postal, izdala zanj najmanj 2407 K; tožnik je nadalje pripoznal, da je od tožencev prejel 570 K, češ, da potrebuje toliko za izpitno takso.

Jasno je, da je tožnikov oče, ki je oskrboval imetje tožnikovo po njegovi polnoletnosti, smel za take nenavadne izdatke, ki ne spadajo med zaveze roditeljev, porabiti v prvi vrsti imetje tožnika samega. V to pa ni bilo potreba več glede na polnoletnost tožnikovo dovoljenja nadvarstvenega oblastva in tudi ne izrecnega soglasja tožnikovega, kajti tožnik je bil tist, ki je denar zahteval, ga prejel in porabil. Če je torej toženi oče segel po tožnikovem imetju, je bil to čisto pravičen in samoobsebi umeven čin, kakor ga je zahteval položaj stvari.

b) Procesualni pomen trditve nez. matere na smrtni postelji, da je toženec nez. oče njenega otroka. „Praesumptio facti“.

Prvo sodišče je zavrnilo paternitetno tožbo, ker je nezakonska mati pri porodu umrla in ker ni nobenega direktnega dokaza o njenem spolnem združenju s tožencem.

Prizivno sodišče je pripustilo dokaz po pričah o tem, da je nezakonska mati označila toženca za očeta svojega otroka, in je potem premenilo prvo sodbo v zmyslu tožbenega zahtevka.

Razlogi.

Priziv zahteva, da se izpodbijano sodbo razveljavi zaradi pomanjkljivosti postopanja, ki zabranjuje pravilno razsojo, češ, ker prvi sodnik ni pripustil dokaza z zaslišanjem strank o tem, da je toženec v kritični dobi z nezakonsko materjo telesno občeval in ker tudi ni bil pripuščen dokaz po predlaganih pričah, ki bi potrdile, da je nezakonska mati njim v obraz označila toženca za nezakonskega očeta.

Ta očitek je zares upravičen, ker ni bilo možno naprej vedeti, kakšne okoliščine bodo navedene priče potrdile, in ali se z njim ne utegne bistveno pojasniti sporno stvar.

Zategadelj je prizivno sodišče pripustilo predlagane tožnikove dokaze po pričah in je, zaslišavši jih radi pospešitve postopanja in radi prihranitve stroškov, odločilo po zmyslu §-a 496 odst. III stvar samo.

Temeljem zapriseženih izpovedi prič, ki so potrdile, da je nezakonska mati na smrtni postelji pri zdravi pameti na vprašanje odgovorila, da je toženec oče otroka in da z nikomer drugim ni imela nobenega takšnega razmerja, nadalje temeljem izpovedi pokojničine matere, da ji je njena hči še tedaj, ko se je opazilo, da je nosna, označila toženca za očeta in končno temeljem izpričane okoliščine, da se je toženca videlo enkrat zarana in enkrat okoli 8. ure zvečer v družbi nezakonske matere — je po vsem tem prizivno sodišče prišlo do prepričanja, da je toženec dejanski občeval z materjo nezakonskega otroka v kritični dobi in ga je smatrati za očeta nezakonskemu otroku. Dasi se ni dalo določiti zagotovo dobe, v kateri bi se bilo telesno združenje zgodilo, vendar ni dvomiti o resničnosti izpovedi po-

kojnice, katera je na smrtni postelji še pri polni pameti in vedoča, da se ji bliža konec življenja, določno izjavila, da ni imela z nobenim drugim, kakor le s tožencem nobenega takega razmerja in da je toženca določno označila za očeta. Kmetsko dekle, razmerno mlado, versko čuteče, gotovo ni takšno, da bi dan po prejemu svetotajstev za umirajoče v svesti si važnosti trenutka in pripravljajoč se na pot pred prestol najvišjega sodnika, vedoma nekaj trdilo, kar se ne ujema z resnico. Če pa to okolnost podpira osobito še izpoved pokojničine matere, kateri je pokojnica že v začetku svoje nosečnosti povedala, da je toženec oče nezakonskega otroka, kateri se ima poroditi, potem zares ne more biti najmanjšega dvoma, da oče nezakonskega otroka je tudi v resnici toženec.

C. kr. najvišje sodišče je s sodbo od 17. marca 1907, št. 10.853 potrdilo prizivno sodbo iz razlogov:

Po 1. odstavku §-a 272 c. pr. r. mora sodišče skrbno se oziraje na posledke vse razprave in vsega dokazovanja preudariti po svoji prepričanosti, ali je šteti kako dejansko navedbo za resnično ali ne. S tem se je hotelo, kakor je jasno rečeno v vladnih nagibih k načrtu civilnopravnega reda, odstraniti vsako utešnjevanje sodnika pri pojmovanju in presojanju in torej tudi ni bilo povoda, da bi se v zakonu delalo razliko med direktnim in indirektnim dokazom in izreklo, kakor se je bilo to na primer zgodilo že v zakonu o bagatelnem postopanju, da je indirekten dokaz dopusten.

Radi tega ne more biti nobene dvojbe o tem, da je sodišče po zakonu popolnem upravičeno smatrati, da je dokaz o dejanski okolnosti, za spor odločilni, v konkretnem slučaju o dejstvu telesne združitve v kritični dobi (§ 163 o. d. z.) dognan, kadar so dokazana bila dejstva, iz katerih okolnost, ki jo je dokazati, po pravilnem preudarku mora izhajati, ali pa z verjetnostjo more izhajati (praesumptio facti).

Da pa okolnost, katero je prizivno sodišče smatralo za dokazano — ko je namreč nezakonska mati na smrtni postelji hitro, ko je bila prejela svetotajstva umirajočih, v navzočnosti treh prič, osobito v ta namen poklicanih, torej v slavnostni obliki označila toženca za očeta nezakonskega otroka, katerega je porodila, in ko je obenem izustila, da se z nobenim drugim moškim

ni nikdar telesno združila — v resnici pripušča prepričanje, da je toženec z materjo tega otroka v zakonitem roku telesno občeval, o tem ne more biti resnično nobene dvojbe in ne gre torej prerokati procesualne dopustnosti tega dokaza z indicijami.

Če je pa to tako, bilo je prizivnemu sodišču prosto, odločiti, ali je glede na posledke indirektnega dokazovanja potreba še provesti direktni dokaz z zaslišanjem strank, ali ne. Prizivno sodišče je bilo torej upravičeno opustiti provedbo tega subsidijarnega dokaza (§ 376, odst. 2. c. pr. r.) in sicer v tem slučaju tem bolj, ker bi o odločilni okolnosti mogel biti zaslišan le toženec, ne pa tudi tožeča stranka, katera je zavezana k dokazu. (§ 476 c. pr. r.)

Ne gre torej iskati v tem, če se je opustilo zaslihanje strank, pomanjkljivosti prizivnega postopanja, kakršno je označeno v §-u 503, št. 2 c. pr. r. in ravno tako ne gre iskati napačne pravne presoje stvari v tem, da so bili pripuščeni dokazi s pričami, katere je predlagala tožeča stranka. Revizija, ki išče v ravnokar navedeni okolnosti revizijski razlog št. 4, naravnost ne pozna njegovega temelja in procesualnega pomena. Kajti le tedaj bi mogel biti ta razlog na mestu, ako bi se bilo na ugotovljene dejanske okolnosti nepravilno uporabilo določbe materialnega prava, na katere se je v konkretnem slučaju treba ozirati.

c) Tuženik treba da tužitelju plati parnične troškove i ako je nugjao tužitelju isplatu duga, ali odbijajući jednu svoju ne likvidnu tražbinu prema tužitelju, prem je sud priznao opravdanim taj tuženikov protuzahtev.

Utočni je sud u S. zaključkom od 21. prosinca 1907, R 377/7 preinačio u pogledu troškova presudu prvog stepena, s kojom se tuženik osudjuje na isplatu parničnih troškova, te je osudio tužitelja, da ih tuženiku plati.

Razlozi.

Tuženik je na prvog raspravi priznao traženje za K 272 i izjavio, da je tu svotu nudjao i tužitelju odma po utočenju vina, cijena kojega iznaša K 320, od kojih je dao K 40 u ime kapare, ali da tužitelj nije htio već, je htio svu svotu od K 280, ne

priznavajući trošak od K 8 za prienos vina na more, koji je trošak učinio tuženik, te ga je htio odbiti od dužne svote K 280, jer po običaju u mjestu taj trošak imaše da tužitelj učini.

Tužitelj je priznao taj navod tuženika.

Prama takovom stanju stvari, pošto je sud osudio tuženika na isplatu samih K 272, red je držati da postoje obe pretpostavke, a da po § 45. g. p. tužitelj bude osuđen da plati tuženiku troškove parnice, jer je tuženik priznao traženje odma na prvom ročištu u onom iznosu, u komu je bio osuđen da plati, a tužbi nije dao povoda, jer je tu svotu i prije prikazanja tužbe nugjao tužitelju.

Utočni se senat ne slaže razlaganjem napadnute presude, da tuženik nije mogao po sebi da pridrži ono 8 kruna, jer da nije likvidno, jer to pridržanje potječe iz istog pravnog posla, od kojega je nastalo i traženje od K 280, a s druge strane potreba parnice i dotična dužnost isplate troška ovisi baš od toga, da li je opravdan tuženikov zahtjev, pa bio likvidan za prijeboj ili ne bio, a pošto je njegov zahtjev opravdan, tužitelj je kriv, da je nastala ova parnica, da su nastali ovi troškovi i za to po §-u 45 g. p. on ima da uzdrži svoje troškove i da tuženiku naknadi njegove.

Vrhovni je sud sa riješenjem od 4. veljače 1908. R IX 15/8, uspostavio izreku prvog suca troškova prve molbe.

Razlozi.

Pošto je s jedne strane kupac, ako ni je što drugo bilo ugovoreno, dužan da preuzme kupljenu robu, a da u isto doba i plati kupovnu cijenu, a s druge strane prodavač nije obvezan da primi samo djelomičnu isplatu (§§ 1062, 1415 o. g. z.); pošto u nazočnom slučaju sam tuženik priznaje, da je utuženi iznos od K 280 zbilja sačinjavao kupovnu cijenu, te da tužitelj nije htio da primi djelomični iznos, ponudjen mu od tuženika, s toga što mu nije priznao uoblaštenje k odbitku od 8 K kao naknadu za troškove prijenosa robe do mjesta krcanja, podnešene od tuženika, pošto je pak prvi sudac ustanovio, da ovaj protuzahjev tuženika nije za vrijeme prikazanja tužbe nikako bio i spravan i jednovrstan s utuženim, te da je po tomu bio nepodoban za kompensaciju (§§ 1438 i sljed. o. g. z.), proizlazi, da je tužitelj bio primoran postupanjem tuženika da ustane tužbom, e da

postigne sudačku izreku, a da mu došljedno i baš obzirom na neznatnost djelomičnog iznosa kojim nije uspio, tuženik ima da naknadi u smislu §§ 41 i 43 gr. p. sve troškove zavedenog postupka.

D. M. v »Mjes.«

Kazensko pravo.

Pojem zasramovanja (§ 303. kaz. zak.), svestnega zasmehovanja zahteva, da je bil sramoteči o tem na čistem, da ima njegovo ravnanje dotično šego ali dotične naprave zasmehovati in da je v to sposobno.

Fantje iz M. so napravili na Pustni torek po vasi pustni sprevod, v katerem je bil A. ošemljen za katol. duhovnika, B. pa za mežnarja. Pri A. naj je bilo žensko črno krilo za talar, belo žensko krilo za »albo«, štirioglata kapa s cofom pa duhovniku pri obredih navadno pokrivalo. B. je imel le dolgo suknjo in brado, ni nastopal vedno z A. skupno, temuč je le prilično kazoč na A. proti neki gledalki rekel, bi se li ne hotela izpovedati, ker ima dobrega župnika, ter proti drugi, da ve za staro ženico, ki se izpove danes ali jutri, ona ima 300 gld., trudili se bodo, da jih dobe. A. je izpraševal posamezne osebe, če se mu hočejo izpovedati, če imajo že izpovedne listke, ali če hočejo kak kipec (sveto podobico), ter deleč jim v roko nekake kolače, je trdil, da ima hostijo.

Sodišče v R. je bilo prepričanja, da v dejanjih obtožencev ne tiči zasramovanje po zmislu §-a 303 kaz. zak., kajti iz dokazovanja izhaja, da se sličen sprevod s tako duhovniško šemo ondi napravi vsako leto ob pokopu pusta ter da A. tudi ni v resnici popolnoma posnemal duhovniških obredov, niti ni pri tem govoril sramotilno. V tem ravnanju je bila le nedolžna šala, za kar so jo gledalci tudi imeli, vsled česar ni bilo sposobno, da bi bilo zasramovalo cerkvene naprave, izpoved in zakrament sv. rešnega telesa. Iz istih razlogov pa tudi izhaja, da si oba obtoženca nista bila v svesti, da moreta s svojim početjem zasramovati cerkvene obrede. Sodišče je torej oba obtoženca oprostilo obtožbe radi nedostajanja objektivnega in subjektivnega temelja za rečeni pregrešek.

Državno pravdništvo je podalo ničnostno pritožbo iz razloga § 281 št. 9/a k. pr. r.

Kasacijsko sodišče je po javni razpravi s sodbo 20. sept. 1907 št. 6688 pritožbo zavrnilo iz

razlogov:

Pritrditi je sicer, da more v sodbi ugotovljeno početje obtožencev ob gotovih okolnostih veljati za zasramovanje šege in naprave zakramentov sv. pokore in rešnjega telesa, v tem primeru pa je to brez pomena, ker po ugotovitvah sodišča pri obtožencih nedostaje subjektivne krivde. Obtožba toži oba obtoženca zasramovanja šeg in naprav v državi zakonito priznane cerkve. Pojem zasramovanja, svestnega zasramovanja pa zahteva, da je bil sramoteči o tem na čistem, da ima njegovo ravnanje dotično šego ali dotične naprave zasmehovati in da je v to sposobno. Sodišče pa ravno to izpoznanje izključuje pri obtožencih, ker po svobodni prepričanosti, torej na način, ki ga kasacijsko sodišče ne more presojeti, ustanavlja, da si obtoženca nista bila v svesti, da s svojim početjem zasramujeta cerkvene šege. Ker torej manjka k omenjenemu pregrešku zahtevanega hudobnega namena, ničnostna pritožba po pozvani točki ni bila utemeljena in bilo jo je zavrniti.

Zveza slovenskih odvetnikov.

(Konec.)

Volitve za bodoče leto so se izvršile »per acclamationen«. Za predsednika je bil vnovič izvoljen g. dr. K. Triller, v odbor pa prejšnji člani, razun g. drja. Vladimira Serneca, ki se je bil preselil in Ljubljane v Maribor; na njegovo mesto se imenuje g. dr. Josip Leskovar, odvetniški kandidat v Ljubljani

V.

Med »slučajnostmi« se je izreklo mnogo želja in nasvetov in bilo bi se jih še več, da ni bilo že tako pozno.

Prečitala se je vloga g. drja. Krisperja, ki opozarja na to, da sta zdravniška zvedenca nedavno pred ljubljansko poroto

podala svoj izvid in mnenje v nemškem jeziku, čeprav je bil obtoženec zgol slovenščine zmožen, nadalje da je sodišče odklonilo soglasni predlog obeh zagovornikov, naj se dotično zvedenško mnenje obnovi v slovenskem jeziku. Sklene se naročiti odboru, naj dela na to, da bodo poslej izvidi in mnenja sodnih zvedencev pri kazenskih razpravah vedno v jeziku obtoženca.

Prošnja odvetniških in notarskih uradnikov v Ljubljani, naj bi »Zveza« pristopila njih društvu za ustanovnico, se po kratki razpravi prepusti odboru v rešitev.

Gospod dr. Majaron opozarja na ravnokar provedeno debato o justičnem proračunu v proračunskem odseku poslanske zbornice, ki se je v njem od slovenske strani med drugim tudi grajalo, da vrhovno sodišče še sedaj ne izvršuje jasnega zakonovega predpisa za izdajo slovenskih vrhovnosodnih odločeb. Ker je pa odsekov poročevalec g. prof. dr. Gląbinski, odličen član poljskega kluba, v svojem končnem govoru dvomil ¹⁾, da bi bilo takšno kršenje zakona na vrhovnem sodišču sploh možno, je primerno, če mu »Zveza« avtentično sporoči, da se to kršenje dejansko in neprestano godi vzlic pritožbam strank in mnogim intervencijam javnih zastopnikov naših. — Sprejeto.

Sprejme se tudi predlog g. drja. Kokalja, naj odbor s posebno okrožnico opozori vse slovenske odvetnike in notarje o današnjem sklepu, da mora vsakdo izmed njih slovenske stranke zastopati slovensko, in naj jim po možnosti tudi priobči zaznamek onih oblastev, ki morajo sprejemati slovenske vloge.

Gospod dr. Kušar opozarja na važnost stanovskega vprašanja o zavarovanju za starost in onemoglost odvetnikov in notarjev, ter priporoča, naj se stopi radi tega v dogovor s »prosto združbo odvetnikov« na Dunaju.

Na predlog g. drja. Brejca, ki ga podpira g. dr. Majaron, se sklene resolucija, da je zajedno z ureditvijo jezikovnih razmer

¹⁾ Po poročilu v »Wiener Zeitung« od 3. aprila 1908, na strani 5, je prof. dr. Gląbinski v odsekovi seji prejšnji dan dejal: . . . »er müsste auch seiner Verwunderung darüber Ausdruck geben, wenn der Oberste Gerichtshof, wie dies vom Abgeordneten Dr. Ploj hier mitgeteilt wurde, die bestehende klare Vorschrift des § 27 des Gesetzes über den Obersten Gerichtshof, welcher die Ausfertigung der Beschlüsse in deutscher und slowenischer Sprache anordnet, im Falle die Beschwerde von einer slowenischen Partei eingebracht wird, bewusst verletzen sollte«.

za češko kraljevino potom nameravanega zakona istotako izvesti popolno jezikovno ravnopravnost slovenskega jezika za vse dežele, koder prebivajo Slovenci. To resolucijo je sporočiti ministrskemu predsedniku in obema slovenskima delegacijama v poslanski zbornici.

Gospod dr. Majaron govori o zapostavljanju slovenskega jezika pri agrarskih operacijah na Kranjskem. Dasi so pri tem udeleženi skoraj zgolj najširši kmetijski sloji, vendar se vse tehnične in ekonomične izvide zapisuje izključno le nemško, da jih udeleženci gotovo ne razumejo. Najlepše pa je, da deželna agrarna komisija, koje člani so in morajo biti slovenščine zmožni, posluje nemško in sklepa nemške odločbe. Iz Gradca in Dunaja hočemo slovenskih odločeb, pa v Ljubljani si jih ne znamo vstvariti! Predlogu, da naj se »Zveza« zaradi tega obrne do kolikortoliko kompetentnega deželnega zbora kranjskega, se soglasno pritrdi.

Gospod dr. Kokalj protestira zoper to, da c. kr. finančna prokuratura za Kranjsko venomer rabi izključno le nemščino nasproti slovenskim strankam, in predlaga tozadevno resolucijo, ki naj se naznani vodstvu finančne prokurature ter finančnemu ministrstvu. — Sprejeto.

Konečno povdarja gosp. dr. Majaron, da smo s svojimi zahtevami še vedno tam, kjer smo bili pred petimi leti, ko smo jih bili proglasili v znanih resolucijah. Niso izpolnjene, a tembolj upravičene. Zato predlaga, da se resolucije, sprejete na slovenskem odvetniškem shodu v Ljubljani dne 25. oktobra 1903 zopet obnove in dopošljejo vsem ministrstvom, predsedstvu vrhovnega sodišča na Dunaju, predsedstvom nad sodišč v Gradcu in Trstu ter obema slovenskima delegacijama v poslanski zbornici.

Ko je bil tudi ta predlog soglasno sprejet, je gospod predsednik zaključil zborovanje ob pol 3. uri popoldne.

Književna poročila.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku V. zvezek. Zakoni o javnih knjigah. Prvi del: Predpisi o zemljiških knjigah. — Drugi del: Železniške in rudniške knjige ter razni predpisi o javnih knjigah. — Uredil dr. Edvard Volčič, c. kr. drž. sod. svetnik v Rudolfovem. — V Ljubljani, 1908. Izdalo in založilo društvo »Pravnik«. Tiskala »Zadružna tiskarna« v Krškem. (Dalje in konec.)

Navedena vsebina tega zvezka dokazuje najbolj temeljitost, s katero se je g. urednik dr. Volčič posvetil tudi temu delu. Zbrani so vsi, v tozadevno materijo spadajoči ali ž njo kolikor toliko v zvezi stoječi zakoni in predpisi v slovenskem jeziku. Ta zbirka nam ne nadomešča samo dotičnega Manzovega zvezka, marveč ga tudi v marsičem nadkriljuje in popolnjuje. Prirejena je pač za prakso v slovenskih pokrajinah kar najbolje. Imamo torej končno v slovenskem jeziku zopet priročno zbirko, ki je tem večje vrednosti, ker dotični zakoni in predpisi niso le po državnem zakoniku raztreseni, nego tudi po raznih deželnih zakonikih. Zastran slovenskega besedila vseh teh zakonov in predpisov je g. urednik javno vprašal za nasvete in v predgovoru nekako pikro omenja, da se na dotični javni poziv ni oglasil nihče naših pravnikov. Menda pa je bilo tako najbolje. Vsakdor, ki prebira kako starejše slovensko besedilo, ima gotovo pri tem svoje pomisleke in bi to in ono drugače izrazil, bodisi glede na razvoj našega jezika, bodisi glede na vkoreninjeno prakso. Vse te pomisleke in izpremenjevalne nasvete pa spraviti v enoten, pravilen sklep, kako? S Kavčnikovim izvršilnim redom se je uvedlo načelo, da se je praviloma držati uradnega slovenskega prevoda, četudi vsak izraz ne prenese vsake kritike. Temu se je uklonil tudi g. dr. Volčič, ki je sicer jurist, pri »civilnopravdnem redu« in drugače se ne bi bil mogel odločiti tudi pri »javnih knjigah«, naj bi se mu bilo oglasilo še toliko svetovalcev. Skrajne doslednosti v obliki ne smemo zahtevati, če hočemo biti praktični, da vsaj enkrat dobimo v roko slovenske zbornike zakonov. Koliko zamudnega in težavnega prirejanja bi bilo treba zaradi gole doslednosti, kaže zlasti ta zbirka ki obsega poleg posebne Levstikove slovenščine (v občnem zakonu o zemljiških knjigah, v navodilu v izvršitev tega zakona, v zakonu o izpravi javnih knjig) še prevode treh urednikov državnega zakonika in pa slovenščino raznih avtorjev v petero deželnih zakonikih iz raznih dob! Da so tu razlike v terminih in v izražanju neizogibne in da bi izenačevanje podalo le posledke dvomljive vrednosti, je popolnoma jasno. Sicer pa nam je v tej zbirki opraviti deloma s slovenščino, ki ni uradni prevod, nego pristen zakonodavčen jezik, katerega v zborniku zakonov niti ne smemo preminjati. Če potem praksa povse ne pripoznava in ne udejstvuje istega slovenskega jezika, to ni nič nenavadnega. Tudi nemško uradovanje se čestokrat razlikuje od zakonovega besedila. Zategadelj je g. dr. Volčič prav storil, da se je — po nekaterih pomislekih — »vrnil k svoji prejšnji rabi«

in vobče pridržal prvotno besedilo tudi v tej zbirki. Popravlil je le tupatam, kar je bilo očitvidno potreba. Opozarjati da je (po Štrekcljevo) pravilen izraz »zemljiškknjižen« namesto Levstikovega „zemljeknjižen“, na način, da so se po Levstikovih prevodih natrosile neštete zvezdice, pa zares ni bilo potreba in zadoščala bi popolnoma dotična opomba v predgovoru. Strinjamo se pa popolnoma z g. urednikom, ko poudarja, da smo s to zbirko dobili končno v roke nekaj znamenitega slovstvenega, pravzaprav jezikoslovnega dela Levstikovega, katero se da izvrstno porabiti za uradno slovenščino. Skratka, zbirko nam podaje v jezikovnem pogledu dovolj praktične pomoči in le želeli bi bilo, da se nanjo oziramo zlasti pri sodnem poslovanju in strokovnem pisateljvanju. Opazovati je, da se v tem pogledu mnogo greši: sodnik in zastopnik le prerada sama v hitrici prevajata nemško zakonovo besedilo, namesto da bi upotrebila slovensko besedilo, katero jima nudi naša zbirka. Posebno tudi domači juridični pisatelji ne citirajo iz nje slovenskega besedila, ampak si je prikuje po svojem prevodu iz nemškega.

Pri stvarni razvrstitvi in opravi tvarine držal se je gospod urednik dosedanjih načinov in izkušeni ob takšnih priročnih zbirkah. Do katere mere je dosegel popolnost za praktično rabo, pokaže le ta sama. Upajmo, da se o rabnosti tega zvezka prepričamo prav tako, kakor smo se že v istini prepričali, da je prejšnji njegov zvezek s civilnopravnimi zakoni dober in zanesljiv pomočnik v vsakdanji praksi. Vsekakor se mora tudi novi zvezek ob sebi imenovati zaslužno delo, za katero je bilo treba mnogo idealne vztrajnosti. Redki so med nami, ki bi je imeli toliko, kakor gospod sodni svetnik dr. Volčič.

Vzgleđi predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo i dotično kolkovina in vpisnina. Ponatis iz dr. Volčičevega zbornika „zakoni o javnih knjigah“ II. del. V Ljubljani 1908. l. Izdalo in založilo društvo „Pravnik“. Tiskala „Zadružna tiskarna v Krškem. Cena 1 K.

Del je to zgoraj navedenega in ocenjenega V. zvezka naše zbirke. G. urednik ga je priredil za posebno knjižico (23 strani), da si praktično vsebino osvoji marsikdo, ki ne utrpi izdatka za celo knjigo.

Kolkovnina in vpisnina zemljiškknjižnih predlogov (prošenj). Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Tiskala „Zadružna tiskarna“ v Krškem. Cena 60 h.

Tudi to je ponatis iz „Zakonov o javnih knjigah“, toda v obliki tabele na močnem papirju, obesek za na steno, posebno prikladen za pisarne.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15 junija 1908.

— (Odlikovanja.) Svètnik vrhovnega sodišča, Bogdan Trnovec, je stopil v pokoj in bil tem povodom odlikovan z viteškim križcem Leopoldovega reda. — Deželnosodni svetnik in predstojnik okr. sodišča, A. Klobučar v Trebnjem je stopil v pokoj in dobil tem povodom naslov višjesodnega svètnika. — Višjesodni svètnik, A. Golja v Rudolfovem je stopil v pokoj in dobil tem povodom naslov dvornega svètnika.

— (Osobne vesti.) Imenovani so za deželnosodne svètnike okr. sodnik M. Fabijan v Kanalu, sodni tajnik v Trstu, dr. J. Strauss, za Koper in okr. sodnik I. Dougan v Ajdovščini, sod. tajnika dr. V. Janežič in H. Detitschek v Mariboru; za državnega pravnika v Rudolfovem drž. pravnika substitut dr. A. Rogina v Rudolfovem; za drž. pravn. substituta sodna pristava dr. M. Škerlj za Ljubljano in dr. O. Kočevar pl. Kondenheim za Rudolfovo; za okr. sodnike sodni pristavi Fr. Dominco v Komnu za Komen, dr. L. Lucich v Voloski za Čres, E. Picek v Ložu za Senožeče, I. Toporiš v Ribnici za Kostanjevico in dr. H. Watzulik v Ptuju za Šmohor; za sod. tajnike okr. sodnik V. Devetak v Bovcu za Rovinj, sod. pristava dr. A. Piccoli v Bujah in dr. E. Poljak v Rovinju za dež. sodišče v Trstu, sod. pristava dr. S. Hrašovec v Mariboru za Rudolfovo in dr. J. Polenšak v Ratečah istotam; za sod. pristave avskultantje dr. G. Mathiasitsch za Slov. Bistrico, dr. J. Kalan za Ribnico in I. Sernec za Gornji grad, dr. H. Ferjančič za Podgrad, dr. M. Lavrenčič za Komen, dr. J. Milič za Pulj in dr. O. Weinberger za Buzet. — Premeščeni so: dež. sod. svètnik R. Doležalek iz Kostanjevice v Trebnje, drž. pravn. substitut dr. E. Pajnič iz Rudolfovega v Ljubljano, sodni pristavi dr. M. Reiser iz Slov. Bistrice v Maribor, J. Zdošek iz Gornjega grada v Maribor, dr. L. Jerovšek iz Pazina v Pulj, dr. O. Ilauin v Št. Lenartu in K. Bisiak v Motovun.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela 15. t. m. popoldne svoj redni občni zbor, ki ga je otvoril kmalu po 3. uri predsednik gosp. dr. Majaron, pozdravivši došle člane. Zapisnikar je bil gosp. dr. Vodušek, za overovatelja pa sta bila izvoljena gg. dr. Kokalj in dr. Ravnihar. Najprvo je podal odbor poročilo o svojem poslovanju za dobo od 1. junija 1907 do 31. maja 1908, katero se je brez ugovora odobrilo. Vložni zapisnik izkazuje v tej dobi 288 števil, katere je deloma rešilo predsedstvo v svojem področju, deloma pa odbor v štirih sejah. Število odvetnikov je ostalo pri starem in jih je vpisanih 37, število kandidatov pa je naraslo od 17 na 23. Ubožnih zastopstev so opravili odvetniki v 72 kazenskopravnih slučajih in 30 civilnopravnih. Disciplinaren slučaj je bil eden z vrhovnosodno odločbo rešen in je bila prisojena denarna kazen 200 K. Popolni nedeljski počitek, ki je bil sklenjen na zadnjem občnem zboru, se obligatorno izvaja

v ljubljanskih in novomeških pisarnah od 22. julija 1907 naprej, v ostalih pisarnah po deželi od konca leta, ko je tudi notarski kolegij sklenil nedeljski počitek za svoje pisarne. Justično ministrstvo je začetkom leta izreklo odboru in zbornici zahvalo za tozadevne ukrepe. Iz poročila je bilo nadalje posneti, da je odbor moral dvakrat krepko poseči v borbo za enakopravnost slovenskega jezika. — Nadalje se je odobrilo zbornični račun za preteklo leto ter se je v pokritje proračuna za tekoče leto določilo zbornični prispevek na 20 K. Obenem se je ustanovila „Podporna zaloga za odvetnike in odvetniške kandidate ter njih vdove in sirote“, v katero se imajo pred vsem stekati disciplinarne denarne kazni v zmislu novele k disciplinarnemu statutu od 16. novembra 1906, št. 223 drž. zak. Dotična pravila je občni zbor po odborovem predlogu soglasno odobril. — Pri dopolnilnih volitvah za bodoča tri leta je bil zopet izvoljen za zborničnega predsednika gosp. dr. Majaron, za podpredsednika g. dr. Papež, v odbor g. dr. Krisper za člana in g. dr. Triller za namestnika. V disciplinarni svet je bil izvoljen za predsednika g. dr. Suyer, za člana g. dr. Papež in g. dr. Krisper, za namestnika g. dr. Vl. Ravnihar. Zbornični pravdnik ostane gosp. dr. Tekavčič, njegov namestnik pa gosp. dr. Pirc. Vse volitve so se vršile skoro popolnoma soglasno. — Odbor je predložil občnemu zboru več nasvetov, kakšno stališče naj zbornica zavzame napram nekaterim najnovejšim načrtom, oziroma napram perečim stanovskim vprašanjem. Tako se je razpravljalo o načrtu za nov odvetniški red, nadalje o načrtu zakona glede zemljiškoknjižne delitve katastr. parcel manjše vrednosti, potem o novem poslovnem redu za upravno sodišče, o sedaj veljavni odvetniški tarifi itd. Debate so se udeležili skoraj vsi navzoči in končno so bili odborovi nasveti po poročilu gosp. drja. Majarona sprejeti, kakor tudi dodatni predlogi. Občni zbor se je zaključil šele ob 6. uri.

— (Poročilo iz graškega »Juristenvereina«.) Začetkom marca meseca t. l. je predaval vseučiliški profesor dr. Hauke o preosnovi uka državnih ved. Njegov klic po reformaciji je spričo bistvene razširitve delokroga organov politične uprave vseskozi opravičen, seveda o načinu v doseg tega smotra zadnja beseda še ni bila izgovorjena. — Dne 3. aprila nastopil je znameniti pravnik, vseučilišni profesor dr. Steinlechner in premotril v obširnem predavanju novelo k obč. drž. zakoniku. Prišel je do zaključka, da je sicer mnogo sprejeto v načrt novele, kar velja še opiliti, izboljšati, dopolniti, vobče pa pomeni po predavateljevem mnenju novela v resnici dober korak naprej. (Predavanje je izšlo pozneje kakor brošura pri Meyerhoffu v Gradcu.) — Dne 10. aprila je predaval podpisani poročevalec o vplivu težkih telesnih poškodb na zmožnost pričevanja (Izide v »Archiv für Kriminalanthropologie und Kriminalistik«, pa v »Slov. Pravniku«). — Dne 24. aprila razložil je privatni docent dr. Byloff načrt tiskovnega zakona. Predavatelj je mogel v obliki kratkega predavanja očrtati le najmarkantnejše pojave iz nove osnove. V obče se strinja s smerjo načrta, želi pa prememb, osobito glede kompetence tiskovnih deliktov, pretesnosrčne omejitve kolportaže itd. Pozneje je razvil predavatelj svoje ideje v Gellerjevem »Zen-

tralblattu«. — Slednjič vršilo se je dne 1. majnika predavanje o načrtu zakona glede ravnanja z mladostniki. Veletemeljito predavanje (izšlo v številkah 28 in 29 oesterr. Ger. Ztg.) vzbujalo je tem več zanimanja, ker je bil predavatelj višjesodni svetnik dr. Feldner, ki vodi referat glede varstva mladostnikov za graško nadsodno okrožje.

Dostavek: S tem je zaključeno poročilo o vseh predavanjih zadnja tri leta. Kdor je posamezna poročila bral, mi morda pritrdi, da so nudila predavanja veliko koristi. Vsakdor nima časa, da bi poleg napornega stanovskega dela, še vse nove publikacije na celem razsežnem pravniškem polju zasledoval, kaj še le prečitaval; predavanje pa mu pove v kratkem času, kaj se je iz te ali one stroke novega pisalo, izdalo, osnovalo, da si potem napravi še sam sodbo, kaj je dobro, kaj ni. Vrše se predavanja vsehskoz v društveni sobi le ob petkih ob 7. uri zvečer in trajajo 1 uro, največ 1¼ ure. Potem se snidejo društveniki, ki utegnejo, k skupnemu sestanku, in s tem se i družabnost pospešuje. — Čemu ta pripisek? Zato, da se pokaže, kako umetno bi bilo, če se počne s takimi predavanji tudi v Ljubljani! Ali se ne bi mogel osnovati pod okriljem društva »Pravnika« odsek za predavanja; 8—10 delavnih moči, ki bi deloma prevzeli sami predavanja, deloma osigurali predavalcev, da bi se moglo vršiti vsaj vsaki jesenski in zimski mesec še letos in prihodnje leto po eno predavanje? Saj kar mrgoli raznih novih načrtov in zakonskih osnov (novela k obč. drž. zakoniku, načrt zakona glede ravnanja z mladostniki, zavarovalno pravo, avtomobilsko pravo, zakon glede odreke svojepravnosti, tiskovni zakon; Noegel zahteva še novelo k kaz. zakoniku [glej Teilreformen auf dem Gebiete des oesterr. Strafrechtes, Helwing, Hannover 1908.]). Ali ne velja spregovoriti o vsem tem, da se pokaže svetu, da tudi slovenski pravnik vme samostojno misliti, kritički delovati? Pa poreče se — ni zanimanja! V graškem pravniškem društvu pride k predavanjem povprek 20—25 poslušalcev, pa bilo jih je včasih tudi še mnogo manj, kakor pač snov zanima splošno ali le gotove kroge. Ali bi se v Ljubljani — v pošteb bi prišla pač tudi še bližnja okolica — ne dalo doseči tudi tako število, na naznanilo v dnevnikih kar brez agitacije, edino le v imenu strogo strokovnega dela, brez ozira na politično prepričanje, stan in starost predavateljev itd.? Ako pa bi se reklo, ni strokovnjakov, ki bi hoteli predavati, bil bi to pojav letargije, ki pač ne pristoja mestu, stremečemu po vseučilišču!

Dr. M. D.

— (Iz statistike sodnega objekta.) Začetkom l. 1908 so bili pri vrhovnem sodišču poleg prvega in drugega predsednika, 4 senatni predsedniki, 56 dvornih svetnikov, 9 dvornih tajnikov, 5 svetniških pristavov, in poleg 1 generalnega prokuratorja 4 generalni advokati. Pri nadsodiščih je bilo 9 predsednikov, 6 podpredsednikov, 156 višjesodnih svetnikov, 26 sodnih tajnikov, 104 sodni pristavi in 688 avskultantov, nadalje 9 višjih drž. pravnikov in 9 namestnikov. Sodnih dvorov I. stopnje je bilo 74, predsednikov dež. sodiščem 18, okrožnim sodiščem 57, podpredsednikov 48, višjesodnih svetnikov 108, deželnosodnih svetnikov 1024, sod. tajnikov 602, pristavov 198. Na 964 okr. sodiščih je bilo 536 deželnosodnih svetnikov

321 okr. sodnikov, 217 sod. tajnikov in 1659 sod. pristavov. Drž. pravdnikov je bilo 72, namestnikov pa 183.

— (Iz statistike odvetnikov in notarjev). V okolišu višjega deželnega sodišča v Gradcu je bilo početkom l. 1908 vpisanih 234 odvetnikov in 134 notarjev, med temi na Kranjskem 37 oz. 33. Skupno število odvetnikov se je pomnožilo napram začetku l. 1907 za 3; na Kranjskem je ostalo neizpremenjeno. V okolišu višjega deželnega sodišča v Trstu je znašalo isto dobo število odvetnikov 155, notarjev 39; l. 1907 je bilo odvetnikov za 11 manj, notarji so bili 3 več. Tekom l. 1907 je naraslo število vseh avstrijskih odvetnikov od 4692 na 4775, število notarjev se je zmanjšalo od 1026 na 1019. Najstarejši odvetnik v Avstriji (na Goriškem) posluje že od leta 1841 torej lepo dobo 47 let, najstarejši notar istotako od leta 1841 (na Češkem). — Število odvetniških in notarskih kandidatov se je od konca leta 1906 do konca leta 1907 pomnožilo v okolišu graškega nadsodišča od 102 na 114 oz. od 69 na 72 (na Kranjskem od 17 na 22, notarskih kandidatov je bilo obe leti po 22), v okolišu tržaškega nadsodišča pa od 62 na 75 oz. od 15 na 27.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Pristopila sta društvu gg. Janko Srnec, c. kr. sod. avskultant v Kozjem in dr. Edvard Pajnič c. kr. drž. pravd. nam. v Ljubljani.

Listnica odbora.

— (Čestite gg. člane „Pravnika“ in naročnike „Sloven. Pravnika“) opozarjamo, da nam je moči list redno pošiljati le, ako nam vsakdo točno sproti naznani vsako izpremembo svojega bivališča kratkim potom po dopisnici. Obvestila o imenovanjih in premestitvah so često nezanesljiva ali prezgodnja. Včasih se zgodi pomota na pošti in tako, kakor bi rado, upravništvo ne more vzdržavati v redu razpošiljavanja, dasi oddaja kdajpakdaj list po trikrat na pošto. To velja sešbejno mlajšim gospodom, ki češče menjavajo svoja službena mesta in se mora potem list pošiljati za njimi, ako ga pošta sploh ne vrne.

— (Zaostanki) iz prejšnjih let še niso poravnani kljub opetovanim opominom. Ker si mora priti odbor enkrat s premoženjskim poslovanjem na čisto, vljudno opozarjamo gg. člane in naročnike, ki so v zaostanku glede članarin in naročnin do vštetelega letošnjega leta, naj se izvolijo najdalje do septembra t. l. odzvati svoji dolžnosti. Odboru bi bilo res neljubo, ako bi moral svoje gg. člane oziroma naročnike „Slov. Pravnika“ v zmislu soglasnega sklepa lanske glavne skupščine sodnim potom terjati za zaostanke.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Dr. Ed. Volčič, v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih
naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnim slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XVII. in 909 str. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
2. **Odvetniška tarifa**, določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel), 1906. Broširano . . . 1:80
3. **Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd.** (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 str. Mehko vez. . . 5:60
popolno v platno vezana „ 6.—
4. **Vzglede predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatisk iz knjige, navedene pod točko 3. Broš. . . 1.—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno „ —.60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vez. . . K —40
- Zvezek II. in III. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Meh. v. „ —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano „ 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano „ —80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.

Društvo „Pravnik“ je izdalo tudi še:

Kazenski zakon (I. zvezek zbirke), uredil dr. Jakob Kavčič. Cena vezani knjigi 6 K.

Kazenskopravdni red (II. zv. zbirke). Uredil dr. Jak. Kavčič. Cena vez. knjigi 5 K 60 h.

Izvršilni red (III. zv. zbirke). Uredil Iv. Kavčnik. Cena vez. knjigi 7 K.

Te tri knjige se dobivajo pri L. Schwentnerju v Ljubljani.